JAN KŘIPAČ / 16. 11. 2021

Jan S. Kolár: Polykarp aprovisuje!

Jan S. Kolár získal první filmové zkušenosti při natáčení snímku Zlaté srdéčko *(1916), k němuž ho přizval vedoucí výroby Lucarnafilmu Karel Degl. Pod hlavičkou této společnosti režíroval o rok později svůj první film – krátkou komedii* Polykarp aprovisuje*, která se ovšem nikdy nedostala do kin z důvodu špatně vyvolané kopie v laboratoři. Jediným dochovaným materiálem tak zůstává kromě několika fotografií scénář, který je uložen ve sbírce Národního filmového archivu.*

Filmový žert

Polykarp po celonoční námaze vyspává, aby dohonil, co zameškal. S úderem desáté hodiny osmělí se jeho sluha Jean vstoupiti se šatstvem, novinami, poštou a kávou do ložnice pánovy. Opatrně složí vše na vykázaná místa a mírně poklepe na rameno spícího pána. Teprve třetí výzva má úspěch. Polykarp prudce posadí se na postel a roztouženě zívá a ruce vypřahuje, čímž ohrozil existenci své válečné snídaně v rukou Jeanových. Protře si oči, vezme dopis a noviny, prohlédne obsílku, kterou rychle otvírá a list hltavě čte.

Milovaný Polykarpečku!

Tak teda Ti na vědomost dávám, že už zase do Prahy přijedu a na Tebe se těším. Nezapomeň, že za 14 dní ***mám svátek****! Líbá Tě tisíckrát*

Tvá Mary

Polykarp přitiskne něžně dopis k srdci a zamyslí se hluboce.

Čím bych ji tak překvapil!?

Chopí se novin a pročítá zprávy a nabídky různých závodů a obchodů, při čemž srká kávu a místo chleba málem by byl zakousl se do obálky z dopisu, kterou z nedopatření vzal do ruky. Náhle ťukne se do čela. Našel v listě, co hledal:

Zásobování a výživa lidu.

Prodej obecních hus v Praze. Dnes od 8 do 12 hodin dopoledne prodávají se na konskripční lístky husy k vykrmení…

Odhodí list, vyskočí z postele… Zavolá Jeana.

„Doskoč do trafiky pro konskripční lístek!“

Na to počne se úžasně nešikovně oblékat. Vzbuzuje dojem, jakoby ještě spal. Vestu bere si obráceně, kabát navléká si pravým rukávem na levou ruku, manžety do sebe zastrčené vzal si na jednu ruku a pak hledá druhou. Vše to provází zíváním a protahováním. Béře si hodinky na ruku a ještě jedny s řetízkem do vesty.

Jean vrací se s korespondenčním lístkem. Polykarp se rozzuří a hodí mu jej k nohám.

„Konskripční list na husu, hňupe!“

„Ten prosím není v trafice k mání, ten už dávno od města máme!“

„Nedám se tebou poučovat, můžeš jít!“

Vystrčí Jeana ze dveří.

Konečně je Polykarp doobléčen. Ještě jednou přelítne obsah dopisu, přiloží tento k srdci a odchází. Ode dveří se vrátí a bere z knihovny objemný román, do něhož vloží konskripční list, který mu Jean vyhledal.

„Pro jistotu, kdybych snad musil čekat, než na mne dojde řada.“

Vyjde z domu – a vchází do tržnice, kde mezi četným obecenstvem razí si cestu ku předu. Doptá se nejbližšího dozorce, kde se obecní husy prodávají, a jde naznačeným směrem.

U prodejny čeká již pěkně seřaděný zástup. Polykarp samozřejmě postaví se do čela, ale hroznou oposicí ostatních a na intervenci strážníka ubírá se schlíple na konec. Zuřivé i výsměšné pohledy žen ho provázejí. Polykarp dopálen opře se o svou hůl a zaboří se do svého čtení. Řady pomalu postupují, Polykarp ocitá se uprostřed. Náhle za ním stojící děvče podtrhne mu hůl a Polykarp klesne téměř na kolena. Rozdurděn obrátí se na rušitelku, ale jeho rozčertěná tvář béře zvolna na sebe slaďoučký úsměv, protože ona osůbka, jež málem zavinila jeho pád, je po čertech hezká. Smekne cylindr a prosí sám za prominutí. Další jeho čtení jest provázeno občasnými unylými pohledy na onu dívku, jež neméně sladce jeho pohledy ripostuje. Ostatní ženy a muži hněvivě pozorují divného kupce, který na příklad při otočení stránky nasliní si prst, zadívá se na onu dívku, přehmátnuv se jede prstem po tváři vedle stojící babky. Podobná scéna jako prve: zuřivý pohled baby vymění brzy koketní úsměv. Polykarp opět užívá cylindru.

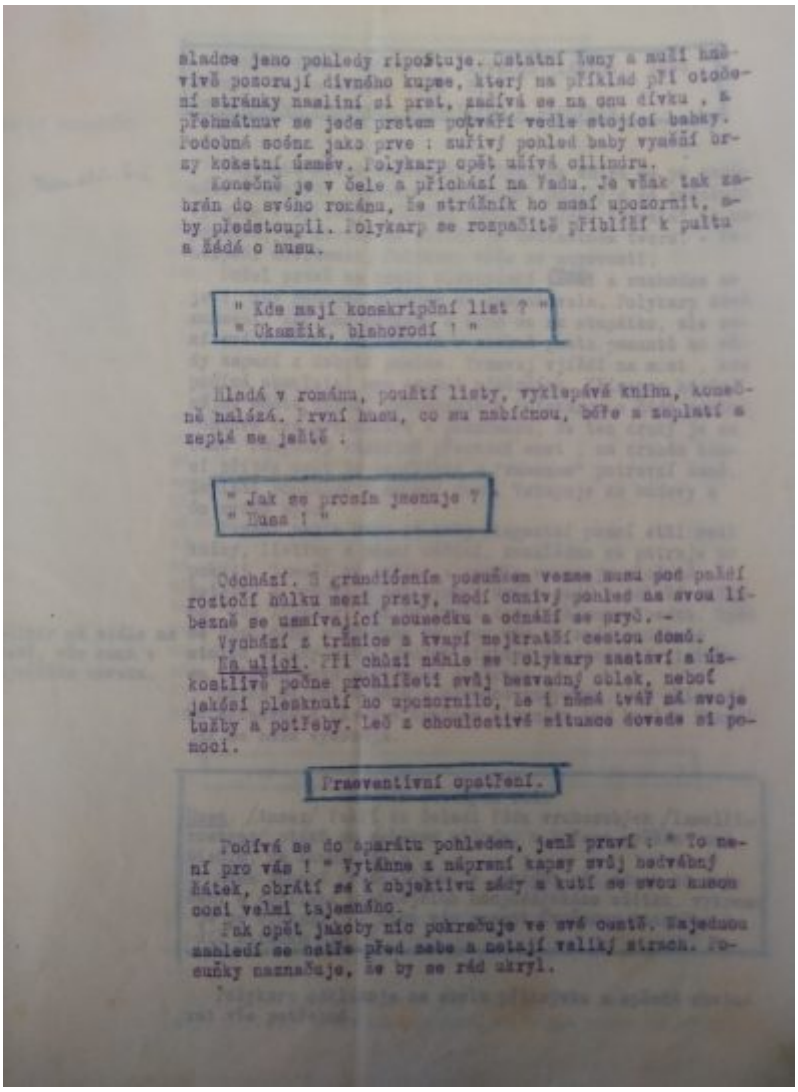
sladce jeho pohledy ripostuje. Ostatní ženy a muži hněvivě pozorují divného kupce, který na příklad při otočení stránky nasliní si prst, zadívá se na onu dívku , a přehmátnuv se jede prstem po tváři vedle stojící babky. Podobná scéna jako prve : zuřivý pohled baby vymění brzy koketní úsměv. Polykarp opět užívá cylindru.

Konečně je v čele a přichází na řadu. Je však tak zabrán do svého románu, že strážník ho musí upozornit, aby předstoupil. Polykarp se rozpačitě přiblíží k pultu a žádá o nusu.

" Kde mají konskripční list ? "
" Okamžik, blahorodí ! "

Hledá v románu, použití listy, vyklepává knihu, konečně nalézá. První nusu, co mu nabídnou, béře a zaplatí a zeptá se ještě :

" Jak se prosím jmenuje ? "
" Nusa ! "

Odchází. S grandiózním posuňkem vezme nusu pod paždí roztočí hůlku mezi prsty, hodí ironivý pohled na svou líbezně se usmívající sousedku a odnáší se pryč. –

Vychází z trámce a kvapí nejkratší cestou domů.

Na ulici. Při chůzi náhle se Polykarp zastaví a úskostlivě počne prohlížeti svůj bezvadný oblek, neboť jakési plesknutí ho upozornilo, že i nahá tvář má svoje tužby a potřeby. Leč z choulostivé situace dovede si pomoci.

Praeventivní opatření.

Podívá se do aparátu pohledem, jenž praví : " To není pro vás ! " Vytáhne z náprsní kapsy svůj hedvábný šátek, obrátí se k objektivu zády a kutí se svou nusou cosi velmi tajemného.

Pak opět jakoby nic pokračuje ve své cestě. Najednou zahledí se ostře před sebe a nabývá veliký strach. Posuňky naznačuje, že by se rád ukryl.

Konečně je v čele a přichází na řadu. Je však tak zabrán do svého románu, že strážník ho musí upozornit, aby předstoupil. Polykarp se rozpačitě přiblíží k pultu a žádá o

husu.

„Kde mají konskripční list?“

„Okamžik, blahorodí!“

Hledá v románu, pouští listy, vyklepává knihu, konečně nalézá. První husu, co mu nabídnou, béře a zaplatí a zeptá se ještě:

„Jak se prosím jmenuje?“

„Husa!“

Odchází. S grandiósním posuňkem vezme husu pod paždí, roztočí hůlku mezi prsty, hodí ohnivý pohled na svou líbezně se usmívající sousedku a odnáší se pryč.

Vychází z tržnice a kvapí nejkratší cestou domů.

Na ulici. Při chůzi náhle se Polykarp zastaví a úzkostlivě počne prohlížeti svůj bezvadný oblek, neboť jakési plesknutí ho upozornilo, že i němá tvář má svoje tužby a potřeby. Leč z choulostivé situace dovede si pomoci.

Praeventivní opatření.

Podívá se do aparátu pohledem, jenž praví: „To není pro vás!“ Vytáhne z náprsní kapsy svůj hedvábný šátek, obrátí se k objektivu zády a kutí se svou husou cosi velmi tajemného.

Pak opět jakoby nic pokračuje ve své cestě. Najednou zahledí se ostře před sebe a netají velký strach. Posuňky naznačuje, že by se rád ukryl.

Nepředvídané setkání s „bývalou“ láskou aneb Změniti se za každou cenu čili Co odkoukal Polykarp detektivům z biografu.

Pojednou místo urostlého Polykarpa ubírá se po chodníku trpasličí postava s podivnými pohyby a se změněným výrazem v obličeji. Úspěch dosažen. Jeho „bývalá“ ho nepoznává, ba útrpně se ohlíží po nešťastném tvoru. Nebezpečí odvráceno, Polykarp může se narovnati.

Došel právě ke trati elektrické dráhy a rozhodne se jeti, aby podobná příhoda se neopakovala. Polykarp dává znamení, aby naň počkali, a hrne se na stupátko, ale odmítavé chování průvodčího a zlobná gesta pasantů ho vždy zapudí z dobyté posice. Tramvaj vjíždí na most, kde počíná absolutní moc orgánů výběrčích. Zřízenec hájící zájmy města zarazí rozběhnutého Polykarpa a žádá mostné. Dostává dva dvouhaléře s poznámkou, že ten druhý je za husu. Polykarp důstojně přechází most; na druhém konci přijde opět do konfliktu s „ramenem“ potravní daně. Zaplatí poplatek a spěchá domů. Vstupuje do budovy a do svého bytu.

Posadí zatím husu na svůj elegantní psací stůl mezi knihy, listiny a psací náčiní, rozhlédne se pátraje po pokoji. Zamíří ke skříni a rychle vyhazuje uložené šatstvo a prádlo a pak vysadí dvéře její a položí skříň na „obě lopatky“ tak, že tvoří dosti objemnou bednu. Opět se rozhlédne a vytrhne ze dvou váz na svém ozdobném stolku svazky větví rudých listů a „podestele“ jimi husu, již do nové residence složenou.

Setře si pot z čela a hluboce vzdychne. Pak přiskočí ke knihovně a hledá v Naučném slovníku pod heslem „husa“, jak se husa vykrmuje.

Slovník obecných rad.

Husa *(Anser). Patří do čeledi řádu vrubozobých (lamellirostres) ptáků se zobákem silným, u kořene vyšším než širším, na konci užším...*

Husa domácí (domestici) v jistých případech ku zvýšení a docílení značnějšího hospodářského užitku vykrmuje se šiškami. (O nich viz recept Čvaňhovy kuchařky, 3. díl, stránka 218.)

Polykarp odklizuje se stolu přikrývku a spěchá obstarat vše potřebné.

Ještě nevymizela láska k bližnímu.

Polykarp vyjde ze svého bytu a zaklepav vstoupí do sousedních dveří. Za chvíli vrací se s válem a válečkem na těsto. (Odnese domů.) Od druhého souseda vrací se s několika krabicemi (složí doma). Od třetího vyžebrá sáček mouky. Radostně donese si vše domů. Postaví se ke stolu, rozevře kuchařskou knihu, zapálí doutník, vyhrne rukávy, které mu vždy zase sklouznou zpět, pak poznamená se křížem.

Ve jménu Páně do toho!

Do kupky mouky naleje trochu mléka, vrazí do toho něco vajec, z jedné krabice nasype něco mandlí, z druhé hrozinky a počne zpracovávati těsto. To se mu přilepuje na prsty, manžety sklouzávají mu do díla, nemůže ani sejmouti cylindr ani svléci kabát a doutník vyjme z úst tím, že se skloní ústy až k popelníku. Konečně spáchal něco šišek. Dívá se do „kuchařky“ a rukou hmatá po putníku, ale vezme do úst šišku. To ho znovu rozčílí. Nyní má dostatečný počet šišek pohotově. Z kuchyně přinese elegantní podnos, naklade naň několik svých vskutku šišatých výtvorů a běží nabídnout svému poručenci libovonnou krmi. Husa nereaguje na jeho nabídky. Polykarp vezme šišku do ruky a strká ji huse zpředu do zobáku. Husa nic. – Rozhodne se ke kroku radikálnímu. Zdvihne husu, klekne si na ni, uváže jí ubrousek pod krk a počne ji krmiti.

„Lásko, lásko, jaké oběti ti ještě přinesu!“

Husa je nakrmena. Polykarp k smrti uondán událostmi dne klesá bezvládně do křesla.

Po třinácti dnech v předvečer svátku panny Márinky.

Polykarp svátečně nastrojen běží ke své huse. Dá na stůl umývadlo a husičku postaví do něj a počne ji mydlit a kartáčem drhnout, aby svojí oslňující bělostí tím více imponovala.

Po proceduře uváže ptáku kol krčku růžovou stužku, nejdříve husu a pak sebe voňavkou postříká, vezme svého chovance pod levé paždí, do pravice vezme báječnou kytici a odchází.

Vychází z domu svého – a vchází do jejího. Přede dveřmi zazvoní a již uvítán a veden do salonu. Zde půvabně odříká své přání a podá kytici, potom složí i husu a opět padne si s Márinkou do objetí.

Důstojná apotheosa.

U stolu pokrytého mísami a pokrmy a kompoty, ve stínu důstojných lahví vína, uprostřed na pekáči trůní nádherná pečínka husí. Polykarp právě zpracovává v zubech vydatné stehýnko a Máry obírá se někdejším průchodícím domem šišek. Náhle oba se na sebe podívají, zdvihnou sklenky vína do výše a připijí si na zdraví a věčnou lásku.

Sladká hubička nahražuje jim prvotřídní příkrm.

Obraz se setmí.